

CƠ CẤU GIỚI TRONG BẦU CỬ: SO SÁNH KINH NGHIỆM CỦA THỤY ĐIỂN, PHÁP, VIỆT NAM VÀ MỘT SỐ GỢI MỞ

NGUYỄN THANH HẰNG *

Tóm tắt: Cơ cấu về giới là một trong những công cụ phổ biến nhất được các quốc gia, trong đó có Việt Nam, sử dụng nhằm thúc đẩy sự tham chính của phụ nữ. Để đạt hiệu quả cao, cơ cấu giới cần phải được thiết kế sao cho phù hợp với bối cảnh của từng xã hội, dẫn đến việc có nhiều loại cơ cấu giới, cũng như nhiều phương pháp áp dụng trong thực tế. Nhằm thúc đẩy phụ nữ tham chính, Việt Nam đã sử dụng cơ cấu giới trong các cuộc tổng tuyển cử gần đây và việc phân tích các kết quả đạt được, cũng như nghiên cứu và học hỏi kinh nghiệm các quốc gia khác trong thiết kế, áp dụng công cụ này có ý nghĩa quan trọng. Trên thế giới, Thụy Điển và Pháp là hai quốc gia điển hình đã sử dụng cơ cấu giới trong bầu cử và đạt được nhiều kết quả tích cực. Qua việc nghiên cứu lịch sử xây dựng, thực tiễn áp dụng cơ cấu giới và so sánh các kết quả Thụy Điển, Pháp và Việt Nam đã đạt được, bài viết đưa ra một số khuyến nghị cho Việt Nam hoàn thiện cơ cấu về giới trong bầu cử nhằm tăng cường sự tham gia và vai trò của phụ nữ trong hệ thống chính trị.

Từ khoá: Cơ cấu; bầu cử; cơ cấu giới; cơ cấu giới trong bầu cử; kinh nghiệm

Nhận bài: 15/3/2025

Hoàn thành biên tập: 29/10/2025

Duyệt đăng: 29/10/2025

ELECTORAL GENDER QUOTAS: A COMPARISON OF THE EXPERIENCES OF SWEDEN, FRANCE, VIETNAM AND SOME SUGGESTIONS

Abstract: Gender quotas are one of the most common tools employed by countries worldwide, including Vietnam, to promote women's political participation. To be effective, gender quotas need to be refined and adapted to each social context, which means that there are different types of gender quotas, as well as different methods of implementation. In promoting women's political participation, Vietnam employed gender quotas in its recent General Elections; thus, it is important to study and learn from other countries' experiences in designing and implementing this tool. Worldwide, Sweden and France are two notable countries that have implemented electoral gender quotas and achieved positive results. By studying the making and application of the quota systems used in Sweden, France, and Vietnam, and comparing their results, the article makes some recommendations for Vietnam on improving its policies on electoral gender quotas with the goal of promoting women's participation and roles in the country's political system.

Keywords: Quota; election; gender quota; electoral gender quota; experience

Received: 15 March 2025; Editing completed: 29 October 2025; Accepted for publication: 29 October 2025

1. Đặt vấn đề

Về sự tham chính của phụ nữ, Tuyên bố và Cương lĩnh hành động Bắc Kinh năm 1995¹

* Trường Đại học Luật Hà Nội
E-mail: hangnt@hlu.edu.vn

¹ Tuyên bố và Cương lĩnh hành động Bắc Kinh 1995, tr. 179, <https://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/pdf/BDPfA%20E.pdf>, truy cập 09/8/2025.

đã ghi nhận mặc dù ít nhất một nửa số cử tri đi bầu cử là phụ nữ, phụ nữ vẫn chiếm tỉ lệ thấp trong số các ứng viên tranh cử. Các rào cản phụ nữ tham chính có thể bao gồm thái độ và thói quen đối xử phân biệt trên cơ sở giới; trách nhiệm chăm sóc gia đình thường được đặt lên phụ nữ; rào cản về mặt kinh tế... Tuyên bố và Cương lĩnh hành động Bắc